

Клас: 5.

Дата: 07 квітня 2020 року.

Урок № 54.

Тема: Євген Гуцало: основні відомості про письменника. Вічне протистояння добра і зла – наскрізна тема світового мистецтва. Порушення цієї теми в оповіданні «Лось». Переказ ключових моментів оповідання

В зошиті, в якому ти працюєш під час карантину, написати дату, яка написана вище. Переписати тему повністю (вона написана вище після слова «тема»).

Сьогодні ми помандруємо у світ творчості нового для нас письменника, дізнаємося багато цікавого про його життєвий і творчий шлях та збагнемо, як за допомогою слова можна передати внутрішній стан і людини, і тварини.

Новий матеріал.

Слово вчителя.

Народився Євген Пилипович Гуцало 14 січня 1937 року в с. Старому Животові на Вінниччині. Дуже любив казки і вже у дорослому житті часто згадував казки Коцюбинського, особливо про фантастичного Хо та народі казки. Серед перших книжок у Євгена була Біблія, яка стала втіленням мудрості. Якось ще в молодших класах учні писали твір на вільну тему. Українську мову викладав батько Євгена. І коли він прочитав Євгенів твір, то на весь клас запитав: «Ти оце звідки списав?»

У Євгена був свій «робочий кабінет»: за хатою в куцах, у бузку. Він сам змайстрував неоковирного стола з грабових жердин, і спекотного літа писав там оповідання та вірші, заклеював написане в конверти і відправляв в Київ.

З першої спроби не вдалося вступити до університету, бо викладачі занизили оцінки, але через рік здійснив власну мрію.

Працював у багатьох редакціях. Основні збірки: «Люди серед людей» (1962 р.), «Яблука з осіннього саду» (1964 р.), «Хустина шовку зеленого» (1966 р.), «Запах кропу» (1969 р.).

Теми творів Є. Гуцала:

- ❖ твори про війну;
- ❖ про вчительську працю;
- ❖ про любов;
- ❖ стосунки людини з природою.

Пішов з життя 4 липня 1995 року, похований у Києві на Байковому кладовищі.

Робота з підручником.

С. 203: **прочитати** про життєвий і творчий шлях письменника.

Опрацювання понять з ТЛ.

Оповідання – с. 210 підручника, рубрика «Теорія літератури»: **прочитати і виписати** визначення оповідання **до зошита**.

Фізкульт. хвилинка.

Раз, два - всі присіли, (присісти)
Потім вгору підлетіли (підстрибнути)
Три, чотири - нахилились,
(нахиляння тулуба вперед)
Із струмочка гарно вмились
(імітація умивання)

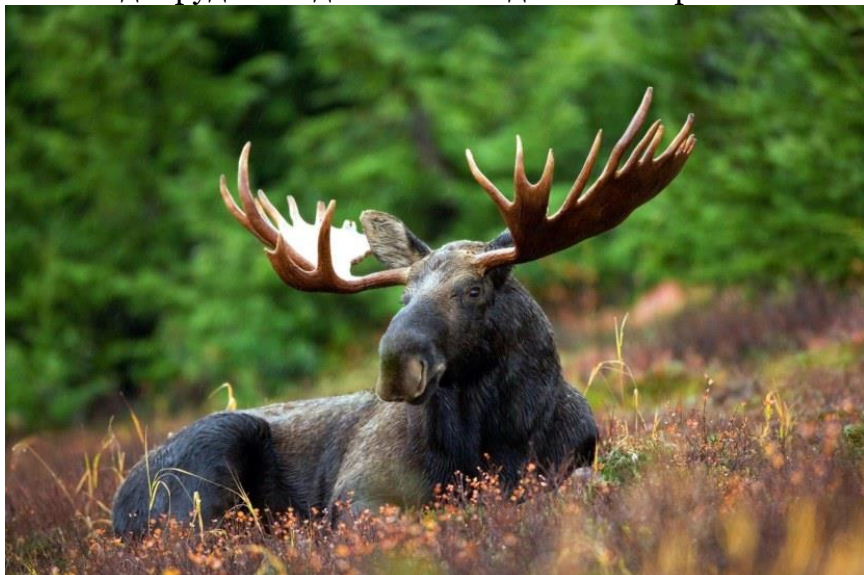
П'ять, шість - всі веселі
Крутимось на каруселі, (покрутитися)
Сім, вісім - в поїзд сіли,
Ніжками затупотіли (затупотіти)
Дев'ять, десять - відпочили
І за парти дружно сіли.

Аналіз твору «Лось».

Додатковий матеріал щодо змісту твору.

Лось – ссавець, найбільший представник родини Оленевих. Довжина тіла самця може бути близько 3 м, маса 360-600 кг, самиці дрібніші за самців. За зовнішнім виглядом лось помітно відрізняється від інших оленів. Тулуб і шия у нього короткі, загривок високий, у вигляді горба. Ноги сильно витягнуті, тому, щоб напиться, лось вимушений заходити глибоко у воду або ставати на коліна передніх ніг. Голова велика, горбоноса, з нависаючою м'ясистою верхньою губою. Під горлом – м'який шкірястий виріст. Шерсть груба, буро-чорна; ноги світло-

сірі, майже білі. У самців є величезні (найбільші у сучасних ссавців) роги, нерідко лопатоподібні за формою; їхній розмах досягає 180 см, а маса — 20-30 кг. Роги лось скидає щорічно в листопаді-грудні і ходить без них до квітня-травня.



Лось у порівнянні з людиною.

Якщо вас зацікавила ця тема і ви хочете дізнатися: які види лосів існують у природі, що їдять ці тварини, чим лось відрізняється від оленя та багато іншого, то під конспектом цього уроку є кнопка «Цікаве про лосів», натиснувши на яку ви зможете ближче познайомитися із цим мешканцем лісів.

В зошиті посередині рядка написати назву твору та вказати автора (Є. Гуцало «Лось»). Спочатку наступного рядка написати слово «тема» та визначити тему оповідання «Лось».

Бесіда (усно дати відповіді на усі запитання):

- ❖ Як сприймає навколишній світ лось на початку твору?
- ❖ Чи цікаво Вам було читати про відчуття такого великого лісового звіра?
- ❖ Опишіть схід сонця очима лося.
- ❖ Кого побачив лось, коли підходив до річки?

- ❖ Який епізод вас насторожив у творі ще до того, як лось провалився під лід? Знайдіть цей уривок і зачитайте його.
- ❖ Чи був у лося хоча б один шанс врятуватися самостійно?
- ❖ Чому діти кинулися рятувати лося з крижаної пастки, хоча самі наражалися на небезпеку?
- ❖ Яким чином врятували лося?
- ❖ Чому лосеві не вдалося благополучно зникнути в лісових нетрях?
- ❖ Як веде себе дядько Шпичак біля вбитого лося? А як себе ведуть діти?
- ❖ Як ви вважаєте, Шпичак жаліє, що зробив поганий вчинок тому, що усвідомив скоєне, чи тому, що боїться кримінальної відповідальності?

Цитатна характеристика лося: (прочитати цитати і поміркувати: що саме переживала тварина. До зошита цитати переписувати НЕ ТРЕБА!).

- ❖ «Це був великий звір з широкими грудьми, які легко здималися од дихання. Його роги нагадували осінній низькорослий кущ, з якого обнесло листя»;
- ❖ «Лось був старий і бувалий самець»;
- ❖ «Неквапно попрямував до тієї поляни, на якій любив найчастіше бувати... в ній, прилігши, лось міг сховатися до половини»;
- ❖ «Лось опустил голову, приножуючись до ополонки, далі, з витягнутою шиєю, ступив ще трохи, ось-ось маючи торкнутися губами до осклілого блакитного шумовиння, ніздрі затремтіли в передчутті холодної води»;
- ❖ «... лось вжахано відчув, що дедалі глибше занурюється в льодяну кашу»;
- ❖ «Ревнув, кличучи на допомогу, і його очі все густіше набрякали кров'янистим смутком, аж горіли червоним розпачем»;
- ❖ «... Намагався поводитися обачно... сили поступово покидали його; він поведився смирно»;
- ❖ «... лось виявився дужий і життєлюбний...»;
- ❖ «Він пробуватиме безперервно, доти, доки дихатиме»;
- ❖ «Лось уже зовсім знесилився і байдуже спостерігав, як наближаються діти. Усе нижче осідав у воду, і роги похилитувались над крижаним місивом, як незвичайний кущик. Під цим кущиком червоний розпач трохи вгомонився, але був тепер такий безмежний, що очі для нього були замалі, і той розпач струменів із них увсібіч»;
- ❖ «Лось не боявся людей».

Лось зображується автором як тварина, яка звикла до умов заповідника та почувається там так само, як і в тайзі. Він не боїться людей, тому що часто бачив, як вони працюють, та, окрім цього, якимось мисливці врятували його від вовків. Тому коли хлопці кинулись його рятувати, він поведився сумирно, не відчуваючи небезпеку з їхнього боку. Але, як виявилось трохи згодом, не всі люди приязно ставились до нього. Деякі, на кшталт дядька Шпичака, дивились на нього лише як на здобич на джерело прибутку. Саме це і погубило Лося, який тільки-но почав довіряти людям та вірити в їхні добрі наміри.

Підсумки.

Детективна гра «Лісовий лабіринт».

В зошиті посередині рядка напиши назву завдання («Лісовий лабіринт»). Спочатку наступного рядка запиши цифру з номером запитання і поруч запиши відповідь, яку ти дав (дала).

Щоб виконати це завдання, натискай на кнопку Детективна гра, що розміщена під конспектом. (Натискай **Ctrl** і [українська література, 5 клас](#)).

Усно дати відповіді на питання:

- ❖ Доведіть, що твір «Лось» є оповіданням.
- ❖ Цей твір мене вразив... .
- ❖ Сьогодні я збагнув... .
- ❖ Я ніколи не буду робити такі вчинки, як... .

Д / з. Підготуватися до характеристики головних образів оповідання Є. Гуцала «Лось». С. 210 – 211 підручника: **письмово** дати відповідь на питання 1 – 3 та виконати завдання 11 на с. 211 підручника.